PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 1. štev. 159 - Cena 3.- lire | TRST, petek 16. novembra, 1945 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-I. Tel. št. 93806, 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Maršal Tito, prepričani smo, da boste Vi, ki Vam je uspelo dvigniti in privesti narode Jugoslavije v borbi proti okupatorju do tako popolne zmage in jih na ta način rešiti pogube, uspešno vodili tudi v prihodnosti pri izgraditvi miru in srečne bodočnosti mlade, nove Jugoslavije, katere sestavni del, kakor trdno upamo, bo tudi naša 27 let teptana Primorska.

Odmevi jugoslovanskih volitev

Komentarji inozemskih listov o zmagi Ljudske fronte

London, 15. — Agencija Reuter prinaša ob priliki volitev v Jugoslaviji poročilo svoje dopisnika Roberta Lloyda, v katerem je med drugim rečeno: «Sodeč po vseh poročilih, so se jugoslovanske volitve vršile brez strahovanja. Podvzeli so najboljše možne ukrepe, da bi zagotovili tajnost glasovanja. Na teh volitvah je ogromna večina jugoslovanskih narodov odobrila režim in politiko Osvobodilne fronte maršala Tita. S tem so dali pooblastilo za to, da se centralistična kraljevina Jugoslavija zamenja s federativno republiko na temelju enakosti 6 federalnih edinic: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Makedonije». V tukajšnjih političnih krogih nihče ne dvomi, da izidi volitev ne bi v glavnem izražali pravega razpoloženja volivcev. Tukaj smo izvedeli, da je treba predvsem pripisati vodilni položaj, ki ga zavzema Fronta, njeni vlogi organizatorske partizanske borbe za osvoboditev in obnovo dežele ter uspehov njene federativne politike v deželi, ki je po tradiciji razcepljena po narodnostnih vprašanjih. Fronta, ki je osvobodila ozemlje in osvajala vas za vasjo ter izgradila celotno krajevno upravo iz svojih lastnih vrst, je naravno in brez kakršnegakoli strahovanja imela na voliščih in pri volitvah prednost. Jasno je, da ni mogel noben korak demokratičnih jamstev zapadnega tipa izpremeniti tega stanja, ki ni bilo plod samovoljnega prevzema oblasti s strani neke manjšine, ampak plod nedavne revolucionarne zgodovine celotne dežele in celotnega ljudstva».

Reuter poroča, da piše londonski «Times» v svoji današnji številki o Jugoslaviji:

«Nikoli ni bilo dvoma o izidu volitev v prvi federativni parlament Jugoslavije. Opozicija ni postavila kandidatov. Ni imela programa, ki bi zadovoljil volivce. Diskreditirala se je še pred pričetkom volitev. Bilo je jasno, da bo ljudska fronta dobila potrdilo zmage, ki si ga je želela».

Nato govori članek o tem, da so nekateri krogi postavljali vprašanja, ali bodo volitve korektne, in pravi: «V tem pogledu so vesti iz Beograda popolnoma zadovoljive. Vsi znaki kažejo, da so bile poleg nedavnih volitev na Madžarskem tudi volitve v Jugoslaviji poštene in svobodne. Nedvomno je bilo mnogo spontanega navdušenja. Prav tako je izven vsakega dvoma način, po katerem so registrirali glasove. Izvedelo se je, da so volilni odbori vršili svoje delo z nepristranostjo, kar predstavlja dobrodošlo in prepričevalno nasprotje s prakso jugoslovanskih volitev.

Dopisnik BBC-ja iz Beograda javlja: «Sedaj so skoraj v popolnosti znani izidi volitev. Izgleda, da je 90% vseh volivcev glasovalo v prid Ljudske fronte.

Največje število glasov proti je bilo zabileženo v Srbiji, najmanjše pa v Makedoniji.

Liberalni časopis «News Chronicle» objavlja uvodnik o političnem položaju v Evropi, v katerem ugotavlja izboljšanje. Med razveseljivimi dejstvi navaja list zlasti madžarske in jugoslovanske volitve in pravi: «Imamo razloge za mnenje, da je presenetljivo število glasov za politiko maršala Tita najtočnejši izraz ljudske volje».

Ameriški tisk

New York: Newyorški radio poroča, da so brez dvoma vsi ugledni ameriški časopisi objavili poročila svojih dopisnikov o jugoslovanskih volitvah. Časopis «New York Times» je objavil poročilo svojega dopisnika San Browera, v katerem je med drugim rečeno: «Do sedaj so znani samo delni izidi volitev. Dokončne izide volitev bomo lahko objavili šele nekaj dni kasneje. Računajo, da je volilo okrog 90% celotnega števila volivcev. Glasovanje je bilo popolnoma tajno in nikjer ni prišlo do strahovanja ali nasilja. Lahko rečemo, da so bile to najbolj pravilne volitve v zgodovini Jugoslavije, kar se tiče volivnega aparata. To so bile prve volitve v Jugoslaviji, pri katerih so lahko glasovale žene in vsi sloji mož». Poročilo zaključuje z besedami, da so bile te volitve najboljše od vseh volitev, ki so se do sedaj vršile v Jugoslaviji.

«New York Herald Tribune» je objavil poročilo agencije «Associated Press», v katerem je rečeno, da ni bilo niti v Beogradu niti po deželi nobenega nasilja za čas volitev. Volitve so bile objavljene v prisrčnem ozračju in ljudstvo je plesalo in pelo okrog volišč. Ameriški novinar, ki se je javil časopisu popoldne, tudi opisuje svečano razpoloženje. Za primer navaja neko volišče v Beogradu, kjer je opazoval štetje glasov. Od 476 volivcev jih je 376 glasovalo za Fronto, medtem ko jih je 100 vrglo kroglico za opozicijo. Na tem volišču je bilo 573 vpisanih volivcev. Potemtakem je šlo volit 83% vpisanih volivcev.

Volitve v Jugoslaviji so bile najbolj poštene, kar jih pozna zgodovina te dežele, poroča dopisnik lista «Chicago Sun». «Bilo ni niti terorja niti nasilja, ki sta spremljala vse prejšnje volitve; vsi volivci so bili dostojanstveno disciplinirani».

V Švici

Bern: Delavski časopis «Voix Ouvrière» je objavil poročilo svojega dopisnika iz Beograda, ki piše: Prvič po 20 letih so Jugoslovani lahko svobodno glasovali. V ogromni večini so glasovali za Ljudsko fronto. Jugoslavija bo federativna republika, usmerjena k socialnemu napredku. Spletke reakcionarnih emigrantov, blatenje določenih škofov, ki jih podpira Vatikan, in poizkusi nekih ministrov Petra Karadjordjeviča, ki so stopili v vlado na Churchillovo zahtevo, so se razbili ob volji jugoslovanskih narodov. Narodi Jugoslavije so si priborili narodno in mednarodno zmago. Mednarodni reakcionarji so s temi volitvami izgubili vsak izgovor, da se vmešujejo v notranja vprašanja Jugoslavije in da izzivajo spore med zavezniki».

V Bolgariji

Sofija, 15. — Vse bolgarsko ljudstvo z navdušenjem pozdravlja zmago Ljudske fronte na volitvah v Jugoslaviji. Bolgarski listi poročajo na najvidnejših mestih o poteku volitev.

List «Narod» piše: «Zmaga Ljudske fronte v Jugoslaviji je jamstvo svetle bodočnosti bratske slovanske dežele». «List «Otačestveni Front» piše: Volivni izidi kažejo, da je Ljudska fronta v Jugoslaviji zajela široke množice jugoslovanskih narodov, z izjemo neznatnih ostankov reakcionarnih in šovinističnih klik. Volivni izidi dokazujejo, da stoje jugoslovanski narodi trdno za vlado in za programom Ljudske fronte».

«Domovinsko frontovska Bolgarija», piše list «Izgrev», «je navdahnjena z istimi ideali miru, varnosti, demokracije in pravičnosti kot nova jugoslovanska federacija. Ta duh in politična skupnost dveh bratskih držav še nadalje krepi naravne in neomajne zveze enotnosti vseh južnih Slovanov. Konsolidacija jugoslovanske federacije in domovinsko-frontovske Bolgarije, konsolidacija njunih prijateljskih odnošajev — to je življenski in trden steber miru, sprave in o neodvisnosti balkanskih narodov».

Govor poslanca Zilliacusa

Beograd, 15. — Voditelj skupine britanskih poslancev, ki je obiskala Jugoslavijo, Zilliacus, je govoril preko beograjskega radia in dejal: «Po zaslugi prijaznosti jugoslovanskih oblasti imam danes možnost govoriti v imenu skupine britanskih novinarjev in poslancev, ki je prišla v Jugoslavijo. Nismo prišli v uradni misiji; mi smo samo predstavniki skupin, ki vključujejo dva člana parlamentarne opozicije in 9 laburističnih poslacnev. Med laburističnimi poslanci so člani strokovnih zvez, zadrug in ženskih organizacij, odvetniki in novinarji. Z nami so tudi dopisniki treh velikih brtanskih listov: Timesa Daily Heralda in News Chronicla. Med nami je tudi urednik britanskega tednika New Statesman and Nation. Reči moram, da smo bili med našim obiskom v vaši deželi popolnoma svobodni; lahko smo šli, kamor nam je ugajalo in videli, kar smo želeli. Obiskali smo mnogo jugoslovanskih pokrajin in videli življenje z dobre in s slabe strani. Poudariti moram, da smo videli mnogo več dobrega kot slabega. Videli smo, kakšno opustošenje je povzročila vojna, istočasno pa smo opazovali s kakim junaštvom se borite proti ogromnim težavam. Obiskali smo Zagreb, Beograd in Liko. Videli smo opustošene in požgane vasi v Dalmaciji in Sloveniji. Slišali smo o vašem trpljenju in o pokoljih, ki so jih izvrševali vaši sovražniki, nemški in italijanski fašisti in njihovi hlapci, vaši narodni izdajalci. Zvedeli smo o junaškem boju vaših partizanov že dolgo preden smo prišli med vas, vedeli smo, da so vezali 40 sovražnih divizij v Jugoslaviji, ne vštevši četniške in ustaške odrede. Nedvomno je bil to velik doprinos k skupni zmagi».

Zilliacus je nato razložil laburistične poglede na mednarodni položaj in zaključil z vzklikom svobodni, federativni demokratični Jugoslaviji.

Čestitke maršalu Titu

Beograd, 15. Tanjug. — Ob priliki velike zmage Ljudske fronte pri volitvah v ustavodajno skupščino so organizacije OF, AFŽ in mladine iz raznih krajev Slovenije poslale brzojavne čestitke maršalu Titu in Josipu Vidmarju, ki sta nosilca zveznih list, ter Edvardu Kardelju in Borisu Kidriču, v katerih izražajo svoje veselje nad zmago in zaupanjem v maršala Tita.

„Demokracija"

Beograd, 15. Tanjug. — Stavci, zaposleni v tiskarni, kjer je bil tiskan list «Demokratija», so podali izjavo, v kateri poudarjajo, da odklanjajo nadaljnje tiskanje tega časopisa, ker nesramno napada združene sindikate, za katere so najboljši delavci darovali svoje življenje. Izjava pravi dalje: «List «Demokratija» je izjavil, da so sedanji sindikati tipa «Jugorasa» v bivši Jugoslaviji. To je največje obrekovanje vsega našega sindikalnega gibanja, katerega temelj je popolnoma prostovoljni pristop. Mi stavci, člani prostih in združenih sindikatov, dokazujemo najboljše svojo enotnost, ako odklonimo tiskati «Demokratijo», kakor tudi vse podobne liste, ki bi pod katerimkoli imenom izšli prihodnjič.

Pridobitve narodno osvobodilnega boja so našim delavcem svete, in naši sindikati niso bili nam darovani, pač pa smo si jih pridobili z borbo. Zato ne bomo dovolili nobenemu, da bi jih blatil ter ustvarjal neslogo med delavskim razredom.»

Odlikovanje I. Ehrenburga

Beograd, 15. Tanjug. — Z odlokom predsedstva začasne narodne skupščine D. F. Jugoslavije, na predlog predsednika vlade in ministra za narodno obrambo maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita, je bil za zasluge pri ustvarjanju in utrjevanju bratstva in enotnosti med narodi Jugoslavije in narodi ZSSR odlikovan z Redom bratstva in enotnosti književnik in znani vojni dopisnik Ilija Ehrenburg.

Č. S. R. bo priznala Rennerjevo vlado

Praga, 15. Tanjug. — Agencija France Presse javlja, da je češkoslovaška vlada sklenila priznati Rennerjevo avstrijsko vlado Avstrije.

Byrnes o vprašanjih Daljnega vzhoda

Washington, 15. VZN. — Ameriški zunanji minister F. Byrnes je včeraj izjavil, da je Moskva ponovno zahtevala ustanovitev Nadzorstvenega sveta štirih velesil v Japonski po vzorcu onega, ki deluje v Berlinu.

Byrnes je dejal, da še ni dosežen nikak sporazum z moskovsko vlado niti z ozirom na vprašanje Posvetovalnega sveta za Daljni vzhod.

Zunanji minister je nadalje izjavil, da so razgovori z moskovskim zunanjim ministrom še v teku.

Očrtal je politiko Združenih držav glede na to vprašanje in dejal, da bi Združene države bile za ustanovitev Nadzorstvenega sveta v Tokiju, v katerem bi imeli zastopniki Velike Britanije, Sovjetske zveze in Kitajske le posvetovalno funkcijo, končno odločitev pa bi pustili generalu Mac Arthurju.

Kar zadeva Posvetovalne komisije za Daljni vzhod, naj bi ta imela svoj sedež v Tokiju, čakala jo bo pa naloga, da pripravi politične smernice, katere bo izvrševal Nadzorstveni svet.

Na vprašanje če so v teku kaki razgovori o kitajskem vprašanju z Moskvo, je Byrnes odgovoril, da s Sovjetsko zvezo razpravljajo o mnogih zadevah Daljnega vzhoda, da pa niso izmenjali svojih misli o državljanski vojni na Kitajskem.

Byrnes je tudi omenil, da se s kitajsko vlado razgovarjajo o državljanski vojni, upa pa, da bo mogoče doseči prijateljski zaključek konflikta.

Ameriške misije

Washington, 15. VZN. — Ameriški zunanji minister James Byrnes je včeraj izjavil, da je imel posebni odposlanec zunanjega ministrstva na Balkanu Mark Etheridge razgovore s sovjetskim zunanjim komisarjem V. M. Molotovom. Razgovor se je vršil, ko je odposlanec obiskal Moskvo. Byrnes je dodal, da zdaj ne more podati nikakršnih izjav o teh razgovorih, ker pričakuje poročila, ki mu ga bo podal Etheridge, kakor hitro se bo vrnil v Washington. Byrnes je nato naznanil odhod v Grčijo dr. Henrya F. Gradya, voditelja ameriške delegacije petih članov, ki bo imela nalogo prisostvovati volitvam v Grčiji. Končno je Byrnes izjavil, da bo predsednik Truman v kratkem imenoval tri člane, ki bodo sestavljali ameriško delegacijo v angleško-ameriški komisiji za Palestino.

Hirohito - vojni zločinec

Beograd, 15. Tanjug. — «Associated Press» poroča, da je Josio Siga, eden od voditeljev komunistične stranke na Japonskem izjavil, da je na čelu liste vojnih zločincev, ki jo pripravlja komunistična stranka, car Hirohito. Siga je rekel, da car ne more izbegniti odgovornosti za vojno.

Komunistična stranka na Japonskem je tudi sporočila, da bo pričela po vsej deželi kampanjo z namenom, da se uvede preiskava in da se vsi vojni zločinci kaznujejo.

Japonci proti Anamitom

Saigon, 15. Tanjug. — Posebni Reuterjev dopisnik Macdonaugh javlja: Japonci v Indokini še niso razoroženi, ampak jih uporabljajo v bojih proti Anamitom. Vendar pa je 2000 Japoncev dezertiralo in se pridružilo anamitskim bojevnikom za svobodo.

Uporaba Japoncev v bojih proti Anamitom je razvidna tudi iz poročila dopisnika Ass. Pressa, ki pravi, da izgleda, da bo v kratkem ostalo pri obrambi francoskih postojank v Indokini prav malo Japoncev.

Dopisnik Macdonaugh poroča istočasno, da se evropski lastniki plantaž vračajo na svoje plantaže severno od Saigona v spremstvu francoskih vojakov, ki uporabljajo proti napadom oklepnike in raketno orožje.

Izročitev češkoslovaških izdajalcev

Praga, 15. Tass. — Praški radio poroča, da je bilo 14. novembra pripeljanih v Češkoslovaško 8 češkoslovaških izdajalcev. Med njimi sta bivši «ministrski predsednik» in «minister za zunanje zadeve» slovaške «vlade» Tuka in voditelj Hlinkove garde Gaspar.

Zločince so izročili češkoslovaški vladi ameriški in francoski vojaški policisti.

Zločinci bodo za svoje zločine proti republiki in ljudstvu odgovarjali pred slovaškim ljudskim sodiščem.

Imredy pred sodiščem

Budimpešta, 15. — Po poročilu agencije Reuter se je v Budimpešti pričel proces proti bivšemu madžarskemu ministrskemu predsedniku Beli Imredyju.

Atomska bomba ostane v tajnosti

Washington, 15. VZN. — Predsednik Truman, Clement Attlee in Mackenzie King so danes na konferenci tiska naznanili, da bodo podatke o atomski bombi obdržali v tajnosti.

Argentinske stranke proti Peronu

Buenos Aires, 15. VZN. — United Press poroča, da so v sredo zvečer oddelki policije vdrli na sedež radikalne stranke in razpršili okrog 2000 oseb, ki so tam čakale na izid glasovanja, ki bi moralo odločiti, ali naj se radikalna stranka združi v zvezi demokratskih strank, katere nasprotujejo predsedniški kandidaturi polkovnika Perona. Zunaj poslopja je policija s solzilnim plinom razgnala drugih 300 oseb.

O polnoči je izvršni odbor s 5 glasovi proti 2 glasoval za predlog, da se radikali združijo s komunisti, socialisti in naprednimi demokrati, da bi tako vrgli Perona.

Izjalovljeni načrti

Tirana, 15. Tanjug. — Politični dopisnik nove albanske telegrafske agencije obravnava v dolgem komentarju delovanje grških monarho-fašistov, ki skušajo ponovno načeti vprašanje severnega Epira.

Okrepitev Albanije je vzbudila precejšnjo nelagodnost v grških monarho-fašističnih krogih. To dejstvo prav nič ne čudi Albancev. Cilj grških monarho-fašistov je bil sprožiti zavezniško intervencijo v južni Albaniji. V ta namen so se oni zatekli k izzivanjem, plenjenju in obmejnim incidentom.

Vsi ti načrti so se izjalovili, ker se je albanska vlada znala obvladati. Albanske oblasti niso odgovarjale na grška izzivanja, pač pa so nadaljevale delo za obnovo države in utrditev albanskega mednarodnega položaja.

Sedaj, ko je mednarodni položaj Albanije ojačen, postajajo grški monarho-fašisti besni. Zaradi tega spet postavljajo vprašanje Severnega Epira.

Nadaljujejo z blatenjem in izzivanjem albanskega naroda, toda albansko ljudstvo se ne bo dalo motiti. Nadaljevalo bo svojo pot, ki si jo je izbralo med vojno proti fašizmu. Albansko ljudstvo je zvezalo svojo usodo z velikim protifašističnim blokom in z vsem naprednim ljudstvom. Albansko ljudstvo je vedno pripravljeno braniti svojo svobodo, svojo demokracijo in svojo teritorialno nedotakljivost, ki si jih je pridobilo s krvjo in žrtvami.

Poljedelske strojne postaje

Ljubljana, 15. Tanjug. — V številnih krajih Slovenije organizirajo poljedelske strojne postaje.

Dosedaj so bile osnovane okrožne poljedelske strojne postaje v Mariboru, Celju, Novem mestu, Brežicah in Murski Soboti.

V okviru okrožnih postaj dela 69 okrajnih in krajevnih postaj. Vse te postaje so že pričele delovati. Površina, ki so jo dosedaj preorali na Krškem polju, znaša 2 tisoč ha.

Poljedelske strojne postaje imajo na razpolago 130 traktorjev.

Listina Združenih narodov

Oslo, 15. — Norveški parlament je enoglasno podpisal listino Združenih narodov.

Avstrija zahteva povračilo vojne škode

Dunaj, 15. — Dopisnik lista «New York Herald Tribune» Seymour Freiden piše, da bo avstrijska vlada od Nemčije zahtevala povračilo vojne škode v skupnem znesku 7 milijard dolarjev.

Spor Bevin-Morrison?

London, 15. Unipress. — Prejšnje govorice o sporu med Bevinom in Morrisonom zaradi različnih pogledov na zunanjo politiko, ki grozi izpodkopati temelje laburistične vlade, so postale danes predmet razgovorov po parlamentarnih hodnikih. Poprej so opazovalci menili, da bo prišlo do prve krize laburistične vlade v dveh letih, sedaj pa so mnenja, da se to utegne zgoditi prej, ker zahteva levo krilo laburistične stranke krepkejše vladne akcije glede nacionalizacijskega programa in raznih reformnih ukrepov. Nadalje, ker bo Morrison, s podporo Aneurina Bevana, zahteval spremembo Bevinove politike, ki ga podpirajo strokovno zvezni funkcionarji in ki se bo vsled tega krepko upiral. Nekateri menijo celo, da bo sestavljena nova koalicijska vlada, v kateri bi Bevin ostal zunanji minister in Attlee lord predsednik ministrskega sveta.

Parlamentarni dopisniki obsojajo Bevinov zunanje politični govor, ki ga označujejo kot «visoko donečo tirado», ki mu je prinesla najglasnejše odobravanje opozicije na dosedanjih zasedanjih. Dodajajo, da so Bevinovi pristaši med govorom molče sedeli, nato pa slabe volje zapustili dvorano.

Laburistični poslanci v zadnjih klopeh označujejo Bevinov poziv Rusiji, naj «položi karte na mizo», kot «hinavščino».

List «Tribune» pravi: «Bevin deluje neodgovorno, kar otežkoča njegov nadaljnji obstanek v zunanjem ministrstvu».

Novo priznanje albanske vlade

Pariz, 15. Reuter. — Uradni krogi trdijo, da namerava francoska vlada priznati albansko vlado Enverja Hodže.

Britanska in ameriška vlada sta že priznali albansko vlado.

Vojni zločinci pred sodiščem

Moskva, 15. VZN — Moskovski radio je sporočil, da bo pričela danes v Helsinkih obravnava proti finskim vojnim zločincem.

Kot je znano, so med obtoženci bivši predsednik Ryti, bivša ministrska predsednika Rangell in Linkomies ter bivša ministra Ramsay in Tanner.

Tobačna tovarna v Travniku

Beograd, 15. Tanjug. — Tobačna tovarna v Travniku je edina tovarna v Bosni in Hercegovini, ki ima lastno žago in tkalnico vreč, ki so potrebne pri statvah za izdelovanje cigaret. Žaga te tovarne zalaga z deskami vse ostale tovarne v Bosni in Hercegovini, svoječasno pa je dobavljala deske tudi tobačni tovarni v Nišu. Razen tega se je takoj po osvoboditvi žaga lotila izdelave materiala za potrebe monopolskih skladišč v Bosanskem Brodu in za potrebe solarne v Kreki. Do zime bo ta žaga oskrbela tobačne tovarne v Bosni in Hercegovini s potrebnimi deskami. Oktobra meseca so delavci tobačne tovarne v Travniku delali dnevno poldrugo uro več. Na ta način so oktobra izdelali 5 milijonov cigaret. Tobačna tovarna v Travniku je za 46% prekosila produkcijo iz leta 1944.

Primorsko ljudstvo slavi zmago

Primorsko ljudstvo proslavlja te dni zmago Ljudske fronte na volitvah v Jugoslaviji. Za Primorce je bil 11. november ravno tako velik praznik, kot za narode Jugoslavije, če ne še večji. Zmaga Ljudske fronte v Jugoslaviji pomeni za ljudstvo Julijske krajine rešitev. Ljudje v Julijski krajini se dobro zavedajo, da bo njim Jugoslavija lahko pomagala samo v primeru, če bo imelo v Jugoslaviji oblast ljudstvo. Primorci so dolgih 25 let čakali na pomoč Jugoslavije, kateri so takrat vladali Karadjordjeviči, toda upali so zaman. Te izkušnje so naše ljudi naučile misliti z lastno glavo in se ne zanašati na lepe obljube, temveč samo na dejstva.

Vsa sodrga četnikov, nedičevcev, ustašev, domobrancev, fašistov, ki se zbira v Trstu, je pred volitvami kar bruhala blato na novo Jugoslavijo in njeno ljudsko oblast. Sedaj pa, ko se je razširil po Julijski krajini in po vsem svetu glas o uspehu, jim je zaprlo usta. Še bolj pa so jim jih zaprle izjave angleških parlamentarcev in novinarjev, ki so na lastne oči videli, in imeli priliko opazovati navdušenje ljudstva jugoslovanskih narodov za maršala Tita in Ljudsko fronto, da so se volitve izvajale dosledno demokratično.

Primorsko ljudstvo se veseli, veseli se zmage svojih tovarišev iz dni narodno osvobodilne borbe, veseli se, ker čuti, da se s to zmago približuje tudi za njih dan vstajenja.

V gručah se zbirajo možje in razpravljajo o rezultatih, doseženih v nedeljo v posameznih krajih Jugoslavije. Razpravljajo o pomenu skrinjice brez liste, o demokratičnosti volitev in o tem, kako bo lepo, ko bodo tudi oni lahko svobodno volili. Mladina zavida jugoslovanskim mladincem, ki so se v nedeljo lahko udeležili volitev. Vendar je poleg te zavisti tudi neizmerno veselje, ki preveva danes slehernega našega mladinca ob misli na 11. november v Jugoslaviji. Isto tako rečemo tudi za naše žene. Z navdušenjem prebirajo članke v slovenskih časopisih, ki poročajo o tem, kako so stare ženice s pomočjo sosedov prišle na volišča in ganjene do solz oddajale svoje glasove za maršala Tita in Ljudsko fonto.

Svoje veselje in navdušenje izražajo v številnih pismih, ki jih pošiljajo maršalu Titu in Izvršnemu odboru Ljudske fronte Jugoslavije. Okrajni odbor UAIS-a iz Tržiča je poslal maršalu Titu naslednje pismo:

«Vest o novi utrditvi demokratičnih sil Jugoslavije, doseženi na volitvah, nas ni presenetila.

Narodi pač niso mogli izraziti volje, ki bi bila proti njihovim interesom. Zmago smo pričakovali in demokratične sile Julijske krajine se danes pridružujejo navdušenju narodov Jugoslavije, na katero se čutijo vezani z resničnimi bratskimi čustvi, rojenimi in utrjenimi v narodno osvobodilni borbi.

Svoboda ima danes samo eno ime — demokracija. In pravo demokracijo vidi ljudstvo Julijske krajine samo v novi demokratični federativni Jugoslaviji, h kateri hoče na vsak način pripadati».

Slična pisma prihajajo tudi iz neštetih drugih vasi Julijske krajine. 11. november po ostal zgodovinski mejnik za narode Jugoslavije, prav tako pa tudi za ljudstvo Julijske krajine.

Preko svojih antifašističnih organizacij pošilja ljudstvo čestitke maršalu Titu in Izvršnemu odboru SNOF zaradi uspeha na volitvah. Doslej so čestitale maršalu Titu in IO. SNOF vse antifašistične organizacije iz okraja (Milje-Dolina, Okrožni odbor antifašistične mladine za tržaško okrožje in Okrožni odbor SIAU za tržaško okrožje. Ob tej priliki izražajo svoje veselje nad uspehom Ljudske fornte v Jugoslaviji in svojo željo, da bi tudi sami lahko čimpreje v okviru Jugoslavije izvolili svojo oblast.

Izvršni odbor SIAU-ja za tržaško okrožje pravi v svoji brzojavni čestitki maršalu Josipu Brozu Titu takole:

V imenu vseh antifašistov tržaškega okrožja Vam ob priliki tako odločne zmage na volitvah pošiljamo najprisrčnejše čestitke, da bi Vaš napor in trud rodil v bodoče obilo sadov. Ob tej tako pomembni zmagi nad reakcijo se veselju Vaših narodov pridružujemo tudi mi, antifašisti tržaškega okrožja, ki se, žal, enkrat še nismo mogli udeležiti teh prvih svobodnih volitev v zgodovini narodov Jugoslavije pri graditvi njihove nove demokratične države.

Vam, maršal Tito, izražamo svojo udanost, kar potrjujemo v borbi in delu za združitev naše izmučene zemlje z materjo Jugoslavijo. Prepričani smo, da boste Vi, ki Vam je uspelo dvigniti in privesti narode Jugoslavije v borbi proti okupatorju do tako popolne zmage in jih na ta način rešiti pogube, uspešno vodili tudi v prihodnosti pri izgraditvi miru in srečne bodočnosti mlade, nove Jugoslavije; katere sestavni del, kakor trdno upamo, bo tudi naša 27 let teptana Primorska, saj so nam za to poroštvo Vaše besede: «tujega nočemo — svojega ne damo».

Podobne brzojavke so bile maršalu Titu in Izvršnemu odboru Ljudske fronte Jugoslavije poslane tudi od okrožnih odborov Zveze antifašistične mladine Julijske krajine, od posameznih okrajnih odborov, ženskih in mladinskih organizacij, med temi tudi iz Štivana pri Devinu, Zgonika, Nabrežine in še iz vrste drugih kraških vasi.

Nemški kapital v Švici

Washington, 15. VZN. — Pododbor za vojaške zadeve pri ameriskem senatu je obtožil včeraj v neki svoji izjavi švicarsko vlado in visoke predstavnike švicarskih financ, da so podprli nacistični poizkus, ohraniti nemško gospodarsko imovino za novo svetovno vojno.

Odbor, ki mu predseduje demokratski senator Harrey M. Kilgore, je objavil obstoj 4 pisem, na katerih temelji obsodba, ki sta jih pisala ob pričetku tega leta v Švico bivši podpredsednik Emil Kuhl in dr. Walter Funk, predsednik Reichsbanke in minister za nemško gospodarstvo.

Kilgore je izjavil, da dopisovanje med Kuhlom in Funkom, ki ga bodo sodili v Nürnbergu kot enega največjih vojnih zločincev, kaže, da so mnoge švicarske tvrdke izjavile svojo pripravljenost, obdržati gospodarske odnošaje z Nemčijo tudi po vojni.

Komisija, ki šteje 30 švicarskih finančnih strokovnjakov, še ni končala raziskavanja o vrednosti in značaju nemškega imetja v Švici. Švicarska vlada je izjavila, da bo zaplenila in izročila zavezniškim oblastem tisti denar, ki so ga nemški vojni zločinci ali nacistične ustanove prinesle v Švico.

Ta ukrep bo veljal tudi za tiste vsote, ki so jih Nemci krivično vzeli zavezniškim državljanom med vojno. Toda zavezniška zahteva, da zasežejo ves nemški kapital v Švici, je tam izzvala splošen protest. V švicarskih uradnih krogih govorijo, da se bo švicarska federalna vlada upirala katerikoli zavezniški zahtevi, da zasežejo ves denar, ali da bodo izvajali nadzorstvo nad njim.

Za umik čet iz Grčije

Washington, 15. — Delegacija grško-ameriških odbora v iz New Yorka, Philadelphie in Chikaga, bo obiskala jutri britansko veleposlaništvo v Washingtonu, kjer bo zahtevala od Attleea umik britanskih čet iz Grčije.

OF na Koroškem prepovedana

Celovec, 15. — Angleške zasedbene oblasti so prepovedale politično organizacijo koroških Slovencev «Osvobodilne fronte za slovensko Koroško».

Ozadje prepovedi je naslednje. Ko so bile razpisane volitve za državni in deželni zbor, katere se bodo vršile 25. novembra, so se tudi koroški Slovenci potegovali za lastne stranke. Zaprosili so za dovoljenje ustanovitve lastne stranke pod imenom «Osvobodilne fronte za slovensko Koroško». Zasedbene oblasti so ustanovitev stranke prvotno dovolile. Takoj po dovolitvi so se vršila mnogoštevilna zborovanja Slovencev. Udeležba na teh zborovanjih je bila zelo velika. Povsod so Slovenci nastopali složno in združeni, tako kmetje in delavci, duhovniki in posvetna inteligenca. Na teh zborovanjih je vladala največja disciplina in red. Ta zborovanja so bila trn v peti nemškim strankam Volkspartei in social-demokratski stranki, pri katerih vlada še danes glede vprašanja koroških Slovencev nemški imperialistični in šovinistični duh. Zbali so se koroških Slovencev, kateri so tako složno in v veličastnem številu na svojih zborovanjih manifestirali zoper nacifašizem in terjali svoje najosnovnejše pravice. Zaradi tega je smatral celo deželni glavar Piesch za umestno, da je v svojem zadnjem govoru, ki ga je imel po radiu in katerega je tednik «Koroška Kronika» z dne 3. novembra v celoti objavil, silno ostro in v tonu, kakršnega so bili koroški Slovenci vajeni samo pod nacizmom, napadel koroške Slovence, Jugoslavijo, koroške borce in Jugoslovansko armado.

V svojem govoru je poudaril, da ostane njihovo stališče glede jugovzhodne meje Koroške tako kot je bilo preje in sicer, da ne more biti nobena druga meja, kakor sedanja. Nadalje v svojem govoru obrekuje Jugoslovansko armado in pravi, da se niso mogli braniti, ker so bili brez orožja. Tako govori on, sudetski Nemec, o slovenski pokrajini.

Kadarkoli so koroški Slovenci zahtevali svoje pravice, so razni Mayer-Kaibitschi, dr. Wuttaji in drugi trobili v svet, da je to le akcija tujih agitatorjev izven Koroške. Te laži se je stalno posluževal ves aparat nemških strank, združen v Heimatdienstu in Heimatbundu in voden od Mayer-Kaibitscha, kateri ni bil Korošec. Iste metode se poslužuje danes deželni glavar Piesch, ki tudi ni Korošec ampak sudetski Nemec. Deželni glavar je šel celo tako daleč, da je rekel, da bi se bili nemški Korošci z orožjem borili zoper čete maršala Tita, katere so vdrle v maju 1945. v Koroško. Vedoma pa je zamolčal, da so se od leta 1942. v koroških odredih borili slovenski koroški partizani, združeni s slovenskimi partizani na Svinjski planini, na Korici, na Gosposvetskem polju, na ozemlju med Vrbskim in Osojskim jezerom, med Vrbskim jezerom in Dravo, na vsem ozemlju južno od Drave in v Karavankah ter v okolici Beljaka in v Ziljski dolini. Koroški slovenski partizanski odredi so vso dobo stali pod vrhovnim poveljstvom maršala Tita. Nesramna laž je tudi trditev, da koroški Nemci ne bi bili imeli orožja, ker so imeli svoje Volkssturme, ki so pred partizani pobegnili in se sedaj pod ščito deželne vlade vračajo in se nadalje preganjajo koroške Slovence.

Kratko po tem napadu deželnega glavarja Piescha na koroške Slovence, so britanske zasedbene oblasti na Koroškem sporočile političnemu vodstvu koroških Slovencev, da se njihova stranka «Osvobodilna fronta za slovensko Koroško» prepoveduje.

Angleške zasedbene oblasti so prepovedale obstoj politične stranke koroških Slovencev. Umestno je, da si pokličemo v spomin, da so angleške zasedbene oblasti v začetku septembra prepovedale oživljenje in delovanje Prosvetne zveze koroških Slovencev v Celovcu in prosvetnih društev na slovenskem ozemlju, katere je nacifašistični režim leta 1941. razpustil. Pred tem pa so v juliju prepovedale vzpostavitev in oživljenje slovenske zadružne zveze, slovenskih zadrug in konzumnih društev ter hranilnic, gospodarske organizacije koroških Slovencev, ki jih je ravno tako nacifašistični režim razpustil.

Maršal Alexander je ob prihodu angleških in umiku jugoslovanskih čet iz dela Primorske in Koroške izjavil, da bo angleška vojaška uprava smatrala, da ji je uprava spornega ozemlja samo zaupana, dokler mirovna konferenca ne reši njegove dokončne pripadnosti. Ker je angleška vojaška uprava sedaj dovolila, da se vrše v vsej Koroški volitve v predstavništva države, kateri prebivalstvo spornega ozemlja noče pripadati, je bila prekršena dana beseda ter uničena predpostavka, na osnovi katere so se jugoslovanske čete umaknile s Koroške.

Obrt in industrija v Hercegovini

Beograd, 15. Tanjug. — Industrijska podjetja, ki so ostala v Hercegovini po izgonu okupatorja, so bila večinoma porušena in za delo neuporabna. Obrtna delavnost je med okupacijo popolnoma zamrla. Zato je bila prva skrb ljudskih oblasti, da čimprej popravijo posamezna industrijska podjetja in oživijo obrt. Od prehranjevalne industrije dela danes v Hercegovini 600 vodnih in 10 motornih mlinov. Tovarniške naprave v tovarni platna v Mostarju so v glavnem ohranjene, toda primanjkuje dolgih jermenov in surovin. Ljudske oblasti so storile vse, da bi nabavile suroviine in izgleda, da bo tovarna platna kmalu pričela delati. V tkalnici preprog v Stoču se vrše priprave za popravilo poslopja in raznih manjših poškodb na strojih, nakar bo tovarna pričela delati. Tovarna mila v Mostarju je pričela delati takoj po osvoboditvi tako, da je izdelala doslej velike količine mila in prekuhala okoli 20.000 kg mila, ki ga je dobila od UNRRA-e. Tovarna bo kmalu pričela izdelovati kristalno sodo za pranje perila. Opekarna na strojni pogon v Mostarju je popravljena in je doslej izdelala 30.000 komadov strešne opeke in 65.000 zidne. V Hercegovini sta dva velika rudnika in sicer rudnik rjavega premoga v Mostarju in rudnik boksita. Oba sta pod upravo in kontrolo ministrstva za rudarstvo in imata veliko bodočnost. V Mostarju je apnarna z dnevno zmogljivostjo 3

Pozdrav Primorcev v XXI. diviziji

V splošnem navdušenju ob priliki veličastne zmage Ljudske fronte pošiljamo borci — Primorci pri odsekih XXXI. divizije «Primorskemu dnevniku» in svojim domačim najprisrčnejše pozdrave.

Ponosni, da nam junaško primorsko ljudstvo s čudovito vztrajnostjo in borbeno zavednostjo brani proti vsem ostankom fašizma in reakcije naše dragocene pridobitve narodno osvobodilne borbe, smo volili za maršala Tita, za ljudsko republiko Jugoslavijo in se tako odzvali tudi vašemu klicu, katerega ste poslali vsem Jugoslovanom.

Ljudska volja zmaguje, ljudska oblast se uveljavlja v svetu. Ta ljudska volja in ta ljudska oblast bo dosegla, da se bo čimprej vsa Primorska s Trstom v 7. federalni republiki priključila skupni ljudski republiki Jugoslaviji.

Naj živi Ljudska fronta narodov Jugoslavije!

Naj živi republika Slovenija v svezi ljudskih republik Jugoslavije!

Naj živi narodni heroj maršal Tito!

Pozdrav so podpisali borci, podoficirji in oficirji XXI divizije iz vseh krajev Primorske:

Kalin Ferdo, Opčine pri Trstu; Pečar Benijamin, Gabrovica, Trst; Gruden Ivan, Nabrežina, Trst; Sandnuk Ivan, Sv. Križ, Trst; Purger Marjan, Trst; Kralj Marjan, Trst; Pertot Milan, Nabrežina, Trst; Žerjan Avgust, Trepče pri Trstu; Benčina Emil, Opčine pri Trstu; Grgič Stanko, Gropada, Trst; Jagodic Ivan, Trst; Mrzek Vinko, Dutovlje; Pirjevec Franc, Orlek, Trst; Uršič Drago, Miren pri Gorici; Rudeš Stanko, Štanjel pri Gorici; Komel Milan, Bilje pri Gorici; Švara Albin, Komen, Gorica; Šemrl Rafael, Črni vrh, Gorica; Klanjšček, Steverjan, Gorica; Ipavec Rudolf, Skodnik, Gorica; Pangero Edvard, Planina, Gorica; Mlekuž Ivan, Bovec, Gorica; Pintar Jozef, Šmavrer, Gorica; Turk Alojz, Erželj, Gorica; Strukelj Anton, Šempas; Gorica; Gelb Božidar, Kozana, Gorica; Sulič Jožef, Prvačna, Gorica; Leban Rajko, Črniče, Gorica; Jože Orel, Kobjeglava, Gorica; Birsa Bazilij, Rihemberg, Goriško; Škrjanc Ivan, Artviža, Materga; Trebec Anton, Ostrožno Brdo; Kosmač Vlado, Tolmin; Žan Karl, Vogersko; Kinkela Franjo, Zvonera, Opatija; Kovšca Alojz, Gozd, Col; Troha Teodil, Vel. Žablje, Ajdovščina; Bat Leopold, Vel. Žablje, Ajdovščina; Čuček Alojz, Nova Sušica, St. Peter; Bolčina Jozef, Angelska gora; Berdan Alojz, Ihoščina; Mazenič Stanko, Koper; Korenjak Doro, Kozana; Božič Stanko, Idrija pri Bači; Cigoj Albin, Malouse pri Črničah; Žele Ivan; St. Peter; Kikelj Ludvik, Stržišče, Grahova; Simčič Bogoljub Zorječe, Pazin; Božič Ivan, Vipava; Lozej Zdravko, Preserje, Komen; Majcen Jozef, Sežana; Brezovšček, Konkonel; Milič Danilo, Salež, Prosek, Trst.

Svetovnemu mladinskemu kongresu

Kmečka in delovna mladina okraja Herpelje-Kozina je poslala Svetovnemu mladinskemu kongresu v Londonu sledečo brzojavko:

Vsa kmečka in delovna mladina okraja Herpelje-Kozina pri Trstu, zbrana ob priliki proslave 28. letnice Oktobrske revolucije ter ustanovitve naše prve delovne divizije pošilja tople pozdrave Svetovnemu mladinskemu kongresu v Londonu.

Naša I. delovna divizija, sestavljena iz delovnih brigad, se zaklinja, da bo še bolj udarniško pristopila k obnovi naše porušene in pozgane domovine, za dosego naših že priborjenih ciljev, za dokončno priznanje naših meja in priključitev Primorske s Trstom, Istro in Slov. Benečijo k materi Sloveniji in D.F. Jugoslaviji.

Ob tej priliki, ko pošiljamo pozdrave svetovnemu mladinskemu kongresu, protestiramo proti ravnanju nekaterih oficirjev zavezniške vojske, ki so nam onemogočili udeležbo na svetovnem mladinskem kongresu.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Ne bomo odnehali!

Na II. zasedanju okrajne skupščine okraja Herpelje-Kozina je bila sprejeta sledeča pozdravna resolucija, naslovljena na PNOO v Trstu:

Ob priliki II. zasedanja Okrajne narodne skupščine, ko si krajevni odposlanci iz svoje srede volimo okrajni INOO, vam pošiljamo pozdrave ter zahvalo za vso pomoč, ki nam jo nudite pri izvrševanju gospodarskih kakor tudi političnih nalog v našem okraju.

Obetamo, da bomo po zgledu žrtev štiriletne narodno osvobodilne borbe za osvoboditev slovenskega Primorja, neomajno vztrajali ter vzgajali naše narodne oblasti, da bodo kos nalogam, ki stoje pred nami, ter da ne odnehamo od te borbe, dokler ne bo k Titovi Jugoslaviji priključen zadnji košček slovenskega ozemlja.

Živela demokratična federativna Jugoslavija!

Živelo Slovensko Primorje!

Živela naša narodna oblast!

Živel naš vodja tov. maršal Tito!

Seja konzulte

V nedeljo 18. t. m. ob 10. uri bo v dvorani Doma pristaniških delavcev seja konzulte za Trst s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva Osvobodilnega sveta, 2. Poročilo odseka za sodstvo, 3. Razpravljanje o predlogu za razširjenje Sveta, 4. Slučajnosti.

Proč s takimi sodniki!

Razprava proti zaupnici tržaškega gauleiterja je pokazala kaj je vzrok nepravičnosti dosedanjih obsodb, oz. oprostitev

Včeraj se je pričela razprava proti upravnici in pravni svetovalki tržaškega gauleiterja, hcerki znanega tržaškega advokata Schellanderja, po katerem je tudi podedovala odvetniško pisarno. Obtožena je bila kolaboracionizma, ker je vršila gauleiterjeve pravne posle, kot so sklepanje pogodb, nakupi, prodaje in podobno. Pri tem je izvršila pravni posel pri sekvestru in prodaji ,oziroma likvidaciji 16 židovskih trdk. Soobtožen je bil njen sotrudnik Panizoli, ki je kot tržaški odvetnik sodeloval pri vseh njunih poslih, ni pa imel neposrednje zveze z nemškim gauleiterjem. Večina prič, ki je nastopila, je navedla škodo, katero so utrpeli one, oziroma njih trvdke, nato pa so tudi nastopile nekatere priče, kot so član MOS-a Ivan Panjek, dr. Tončič in drugi, ik so potrdili, da je obtožena včasih tudi intervenirala za nekatere člane OF.

Obtožba

Tožilec dr. Piccoli je najprej poudaril gnus, ki ga je povzročil nemški teror in predvsem preganjanje židovskega prebivalstva pri vseh poštenih Tržačanih, nato pa je podčrtal vnemo, s katero je oktoženka podpirala okupatorja pri tem delu. Kot legalna izvrševalka 15 sekvestrov in v svojem siceršnjem delu ni samo sodelovala z okupatorjem pri preganjanju Židov, ampak je tudi s tem pripomogla v materialno korist okupatorja. Obtoženka je bila samo legalni prokurator in zato sploh ne bi smela po zakonu vršiti poslov kot so likvidacije. Tembolj nezakoniti pa so še za italijanskega advokata [illegible] pri katerih sodeluje z nemš[illegible] kupatorjem. Tožilec je namreč tudi poudaril, da je obtoženka, kot rojena Tržačanka nemškega porekla, sele ko je bila odrasla, zavestno obtirala za italijansko državljanstvo. Pri soobtoženemu Panizoliju je tožilec upošteval poleg olajsevalne okolnosti dotedanjega dobrega vedenja tudi to, da se je kot italijanski oficir — kapetan bersaljerov — častno pokazal ne samo do tedaj, ampak še posebno, ko je kot tak pobegnil pred nemškim ujetništvom in se odtegnil nemski mobilizaciji. Nato je tožilec zahteval za odvetnico Schellander Hermino 10 let, za soobtoženega odvetnika Panizolija pa 4 leta, 6 mesecev in 10 dni zapora.

Branilci zagovarja obtoženko

Najprvo je nato povzel besedo branilec obtoženca dr. Turola, ki je poudaril težave mladega pravnika, njegov dramatični beg kot italijanski oficir pred Nemci in nato navedel okolnosti, kjer je Panizoli celo pomagal žrtvam nacizma, oziroma njegovo omejeno sodelovanje v izključno pravnem smislu brez neposrednega stika z gauleiterjem. Nadalje je branil obtoženca še njegov prijatelj odvetnik Verri, ki ga je prikazal kot izredno častnega mladega človeka z izrazito protinemškimi čustvi.

Glavno obtoženko je nato branil advokat Tromba, ki je pozval sodišče k mirnemu razsojanju, poudaril, da ona ni izdajala, niti zasledovala židovsko lastnino, ampak samo izvrševala čisto pravne posle, ko se je nesreča takorekoč že pripetila. Poudaril je nadalje, da sama od tega ni imela znatnih materialnih koristi ter da čustveno ni bila nemško, ampak avstrijsko usmerjena, kar tudi objasnjuje razne njene intervencije v prid pristašem OF. Kar se tiče dejstva, da je delala za gauleiterja, je poudaril, da je bila na to takorekoč primorana kot rojena Nemka in lastnica pisarne, ki se je že prej poslu-ževal avstrijski in nemški konzulat. Nadalje je to opravičeval z značajem advokatnega delovanja sploh ter se nam zdijo pri tem zanimive njegove naslednje besede: «non è sempre troppo pulito quello che passa per le mani degli avvocati»., Važen je tudi poudarek advokata Trombe, da se na tej razpravi niso pojavljale žrtve, ki so trpele zaradi obtoženih na osebnem preganjanju, ampak ljudje, ki žalujejo za svojim bogastvom. Vsi branilci so zahtevali oprostitev.

Po enournem poudarjanju je sodišče obsodilo Schellanderjevo na 10 let zapora, trajno odstranitev iz javnih služb in dve leti nadzorovane prostosti, Panizoli pa je bil oproščen.

Predsednik sodišča Del Guercio; tožilec Piccoli, branilci: Turola, Verri in Tromba.

Pristranski sodniki

Pri tej razpravi, kakor pri vseh dosedanjih, je bilo zopet značilno za to sodišče, da glavne važnosti ne polaga na politični in dejanski pomen sodelovanja enega ali drugega z okupatorjem, da pa se spušča na veiko v tehnične podrobnosti o utrpeli škodi in da meri krivdo in težo sodelovanja z okupatorjem ne po političnih, pač pa čisto svojih, v glavnem nacionalno italijanskih vidikih. Tako je za to sodišče lahko nedolžen človek, ki je bil v nemški policijski službi, ker manjka priča, ki bi ga obtozevala, pa naj je zaradi njega utrpela kakršnokoli škodo. Lahko je nedolžen predvsem profesionist — ako je italijanskih in protinemških čustev in pri svojem delu ni prejemal smernic osebno od nemških oblastvenikov. Zelo lahko je bilo predvidevati oprostitev današnjega soobtoženca, čim smo čuli, da navaja branilec kot olajšalno okolnost, da je bil obtoženi prej bersaljerski kapetan. Kapetan onega reda italijanske vojske, ki se je najbolj zagrizeno boril v Rusiji in najbolj brezobzirno zasledoval partizane. Ni težko preračunati vpliva takih dejstev na sodnike, katerih preteklost poznamo, in se bomo na to temo še povrnili.

Nočemo tukaj zmanjšati krivde obtoženke, je pa značilno, da sicer tako uvidevni sodniki zanjo niso imeli uvidevnosti kot doslej. Bila je pač izrazito proti italijansko usmerjena Nemka, tožili je niso jokajoči svojci padlih partizanov, ampak ljudje, ki so jokali za svojim denarjem.

Za nas ni važno, ali je kateri od žrtev arijske ali semitske rase, slovenskega ali latinskega porekla.

Zato se nam prav pri tem primeru objasnjujejo vse dosedanje sodbe in oprostitve.

Spoznali smo, da gg. sodniki niso stvarno in pravično presojali in potem sodili, ampak da je v veliki meri igralo glavno vlogo njih nacionalno čustvovanje, politično prepričanje in protiljudsko ter reakcionarno razpoloženje, katero jim je v dobi fašizma, ko so vršili sodne posle, zlezlo v meso in kri in se ga ne morejo oz. nočejo znebiti niti danes.

Ako ne znajo postavljeni sodniki čuvati pravice, jo mora ljudstvo, da zavaruje svoje življenjske interese. — Ljudstvo zato čuti bolj kot kdajkoli poprej potrebo po ljudskih sodiščih in enotno zahteva:

Proč s takimi sodniki!

Hočemo ljudska sodišča!

Goriški tiskarji stavkajo

Tiskarniški delavci so že 6. t. m. zahtevali zboljšanje pogojev, ki pa jih niso njihovi delodajalci sprejeli. Delavci so zahtevali tedensko povišanje plač za 360 lir, kar je popolnoma upravičeno z ozirom na težko nevarnost za zdravje, ki preti sploh tiskarniškim delavcem. Nekateri delodajalci so se celo, po stari fašistični praksi, obrnili do Enotnih sindikatov in zahtevali, naj ti skušajo s pritiskom doseči od delavcev, da odstopijo od svojih zahtev. Jasno je, da nihče ni hotel poslušati takih sugestij ter se je stavka nadaljevala in se še nadaljuje. Včeraj so goriški tiskarji objavili odprto pismo delodajalcem, v katerem navajajo med ostalim sledeče:

«Pogrešili smo, ko smo verovali, da se bomo lahko razgovarjali kot človek s človekom, kot je bila navada v dobrih starih časih, vendar smo na žalost pozabili, da je med tem časom vladala «fašistična era», ki za mnoge še ni minula. Naš razred je ponižan, naše plače so najnižje, vendar naša zavest in dostojanstvo zato nista nič manjši.

Ne moremo razumeti, zakaj se delodajalci tako uporno branijo neposrednega stika in se krijejo za Zvezo industijcev celuloze, papirja in tiska.

Zdaj čitajte in premišljajte, gospodje delodajalci. Od začetka vojne do danes so se vaše industrije, vedno bolj razvijale, dosegli ste visoko stopnjo blagostanja, ki vam dovoljuje brezbrižen pogled v bodočnost, nekaj po vaši zaslugi, vendar največ na račun našega potu in naših žrtev.

Kaj smo mi dobili zato?

Samo glad in bedo! Da bi se mogli preživljati, smo morali prodati vse tiste predmete, ki so največkrat predstavljali drag spomin najbližjih.

Zahtevali smo le malo od vas. Zahtevali smo le 360 lir tedensko, dokler se ne reši vprašanje naših plač. Tudi to ste odbili! Nasprotno so pa naši tovarši in tovarišice iz Katoliške tiskarne žrtvovali od svojih skromnih dohodkov 4.000 lir za svoje stavkajoče tovariše.

Ako imate le malo vesti, bi se morali zamisliti pri tako izraziti nesebičnosti».

Dolžnost nas vseh je, da tovarišem pomagamo, dokler ne dosežejo svojih pravic!

Sirote slovenske narodnosti, stalno bivajoče v Trstu in okolici, katerih varuhi žele, da jih spravijo v nadaljno oskrbo k dobrim družinam v Sloveniji, naj se zglase takoj na odseku za socialno skrbstvo, Via Galati štev. 20 I.

Prav tako se vabijo sirote iz Tržaškega okrožja, naj se zglase na Tržaškem okrožju, Piazza Ponterosso štev. 6 II.

Ob prvi številki „Primorske delavske enotnosti"

Prvič v zgodovini Slovenskega Primorja in Trsta se bo jutri pojavilo glasilo delavskih strokovnih organizacij «Primorska delavska enotnost». Ta list je službeno glasilo Enotnih sindikatov in bo zastopal interese primorskega delovnega ljudstva. Italijansko delavstvo je do sedaj imelo svoje glasilo, od zdaj ga bo imelo tudi slovensko.

V listu se bodo obravnali vsi aktualni problemi sindikalne prirode, posebno pa problemi, ki neposredno zadevajo slovensko delavstvo.

Prva številka, ki bo imela značaj programske številke, bo v glavnem prinesla pregled delovanja in stremljenja raznih delavskih strok kot so: kmetje, delavci, prosvetni delavci, delavske telesno vzgojne organizacije. Obenem se bo pričela objavljati tudi kratka zgodovina delavskega gibanja pri nas, zadružno delo itd.

Ostale številke bodo imele tudi informativen značaj o delovanju delavskih organizacij in o njihovem notranjem življenju.

Pri listu sodelujejo najvidnejše osebnosti našega javnega delavskega življenja.

Uprava lista sa priporoča vsem, tudi najskromnejšim delavcem naše velike delavske družine, da list podpirajo in širijo, da bi zares dosegel svoj namen in obveščeval javnost o naših problemih, ravno tako kot bo nas spoznaval z vsemi problemi domačega in inozemskega delavstva.

Predavanja Slov. prosv. zveze

Okrožni odbor Slovenske prosvetne zveze priredi v soboto 17. XI. od 19. uri predavanja po vseh prosvetnih društvih tržaškega okrožja. Pozivamo vsa društva, da pripravijo za ta dan primeren prostor. Povabijo naj na predavanje vse člane društva in ostale vaščane.

Nove čestitke

Še vedno pošilja ljudstvo Julijske krajine čestitke maršalu Titu in tov. Borisu Kidriču k odlikovanjem, ki sta jih prejela od Vrhovnega Sovjeta ZSSR. Pisma prihajajo iz Šežane, požgane vasi Kazlje, Vel. Repna, Plešivice, Lokve, Tomaja, Godenj, Storij, Dobravelj in drugih kraških vasi. Mladina, žene in možje pišejo maršalu Titu ganljiva pisma, v katerih mu izražajo svoje veselje nad priznanjem, ki ga je bil deležen s strani bratske S. Z. Žele mu nadaljnih uspehov pri vodstvu države in ga prosijo, naj zastavi vse svoje sile v to, da bo tudi Julijska krajina priključena Jugoslaviji.

Razprava proti Pagnini'-ju

Trst, 15. VZN. — Javljajo, da se bo 27. t. m. začela razprava proti odvetniku Cesare Pagnini, bivemu tržaškemu županu.

Kulturno prosvetne prireditve

Primorsko ljudstvo, ki so ga fašisti prisilili na večletni kulturni molk, ni pozabilo slovenske besede, ni izgubilo veselja za kulturno udejstvovanje v materinščini. Sedaj hoče nadoknaditi vse, kar je zamudilo v teh težkih letih. Zato se uči slovenskih pesmi, se uri v slovenskih dramah in vzgaja v slovenskem jeziku svoje najmlajše. V naslednjem priobčujemo nekaj poročil o kulturnih prireditvah na Primorskem.

Vasica *Vrsno* je proslavila obletnico rojstva Simona Gregorčiča z dobro uspelo kulturno prireditvijo. Sodelovali so tudi borci Narodne obrambe. Deklamirali so pesmi «Veseli pastir», «Naš narodni dom» in druge. Tovariša Bister in Jože sta pa zapela nekaj pesmic. Tovarišica vaščanka je v znak povezanosti ljudstva z vojsko podarila borcem Narodne obrambe lepo trobojnico. Borci so obljubili, da jo bodo čuvali kot svetinjo.

3. t. m. so proslavili v *Št. Petru na Krasu* obletnico Simona Gregorčiča. Na sporedu je bilo predavanje in recitiranje njegovih pesmi. Ob številni udeležbi je mešani pevski zbor zapel najbolj znane Gregorčičeve pesmi. Ljudstvu je najbolj ugajala «Nazaj v planinski raj».

Po pet in dvajsetih letih je tudi v Št. Petru na Krasu oživelo prosvetno gibanje. 3. t. m. je bilo ustanovljeno prosvetno društvo, kateremu so dali ime «Pivka». Vpisalo se je mnogo članov. Predsednik društva je v svojem govoru pozval člane, naj obračajo posebno pozornost mladini. Dejal je, da morajo izkušeni prosvetni delavci, odlični pevci, igralci in glasbeniki, ki so sedaj zopet v društvu, izobraževati mladino na gospodarskem in političnem polju, oblikovati lepe in krepke značaje, gojiti srčno omiko, širiti znanost in skrbeti za telesno vzgojo ter gojiti lepoto jezika. Poudaril je, naj društvo ne stremi le po zabavi in plesu, temveč naj ima za cilj, dvigniti splošno ljudsko omiko, razširiti družbeno miselnost in ustvariti boljši družabni red.

Mladina iz *Planine* je 4. t. m. priredila kulturno predstavo. Povabila je vse one tovariše, ki so se pravkar vrnili iz Francije. Prisotni so bili tudi oficirji in borci Artelerijske brigade VII. U D. V imenu borcev in oficirjev je navzoče pozdravil poročnik Božič. Dejal je, da se je ljudstvo združilo z vojsko v težki osvobodilni borbi. Zato je dolžnost slehernega, da to enotnost čuva. V imenu mladine iz Planine je spregovoril tovariš Bačar in pozval ljudstvo, naj z vsemi močmi pomaga tovarišem, ki so se vrnili iz Francije. Tovariš Poljšak pa se je v njihovem imenu zahvalil ljudstvu za izkazano ljubezen in za veliko pomoč, ki jim je nudilo. Še posebej se je zahvalil hrabrim vojakom in oficirjem Titove vojske, ki so v težki borbi osvobodili Slovensko Primorje.

4. t. m. je bil v *Tolminu* okrajni kulturni festival. Sodelovale so sledeče vasi: Pečine, Prapetno, Slap, Tolmin, Tribuša, Žabce, Čadrg, Koritnica, Dolje, Temljine in Lom. Kulturne skupine vasi so nastopale s pevskimi točkami, deklamacijami in igrokazi. Prav dobro so se izkazale skupne iz Koritnice, Tolmina, Prapetno-Pečine in Dolj. Festival je pokazal velik napredek na kulturno prosvetnem polju od osvoboditve do danes.

Prosvetno društvo v *Škednju* je 8. t. m. priredilo dobro uspel Gregorčičev večer.

Minulo nedeljo je bila na *Kovačevem Rovtu pri Idriji* kulturna prireditev z bogatim sporedom. Nastopilo je več govornikov, ki so poudarili veliki pomen ustanovitve SIAU, v kateri so združeni vsi zavedni Slovani in Italijani Julijske krajine. Sledil je odlomek iz «Rokovnjačev», ter dramatičen prizor «Za starim ognjiščem». Nastopili so tudi veseli pionirji z raznimi recitacijami. Mladina je tudi pokazala, da se zaveda velkih dobrin, ki jih je pridobila v odločni borbi proti nacifašizmu. Mladino Kovačevega Rovta, kjer je samo nekaj hiš, postavljamo v vzgled mladini ostalih krajev.

Dne 12. t. m. zvečer je moški pevski zbor iz *Gradiške* nudil Goričanom lep spored furlanskih pesmi. Udeležba je bila mnogoštevilna, kar si odlični furlanski zbor po pravici zasluži. Zapeli so «Stellutis alpinis», neko ljubezensko pesem, žalostinko, operne speve, himno Gradiške in druge pesmi, ki so žele silno odobravanja. Skoro vse pesmi so morali pevci ponoviti. Simpatična tovarišica pa je podala nekaj šaljivih prizorov v furlanskem jeziku. Bila je nagrajena s ploskanjem. Denarni izkupiček je bil namenjen v prid akcije «Za našega dijaka».

Pred nekaj dnevi je obiskala *Ilirsko Bistrico* mladinska skupina kulturno prosvetnega tečaja. Spremljal jih je prof. Kosič Dominik. Priredili so miting s pestrim sporedom. Prikazali so novo kulturno miselnost sedanjih časov. Dvorana je bila prenapolnjena z gledalci, ki so z velikim navdušenjem in ploskanjem sprejemali točke sporeda. Zlasti velik uspeh je žel mlad kulturnik tov. Tomšič Franc, bistriški rojak, ki je s svojim govorom spodbudil in navdušil vsa mlada srca svojih sovaščanov za novo slovensko kulturo.

Vsem poverjenikom „Gregorčičeve založbe"

Ker je bilo nabiranje naročnikov za koledarsko serijo 1946 s 15. t. m. zaključeno, prosimo da takoj sporočite število naročnikov v vašem kraju, v kolikor tega še niste storili. Ti podatki so nam potrebni za določitev naklade.

Krajevni poverjeniki lahko pošljejo naročila:

za Goriško okrožje na Prosvetno zvezo v Gorici;

za Vzhodno Primorje na Prosvetno zvezo v Ajdovščini, ki jih bosta potem skupno poslale na upravo «Gregorčičeve založbe» v Trstu, via Carducci št. 6-II.

Obenem opozarjamo vse naročnike, da je bila vsota 40 lir za serijo vplačana le na račun. Ko bomo določili naklado, bo znana tudi cena knjig, katero bomo objavili v našem časopisju. Razliko bodo plačali naročniki ob prejemu knjig. Vsekakor pa bo cena takšna, da bodo knjige res pravi dar, ako bomo primerjali njih ceno z onimi, ki so na knjižnem trgu.

Celotna serija obsega sledeče knjige:

Koledar za leto 1946;
Mira Puc: Svet brez sovraštva;
Ruske humoreske.

Širite našo lepo slovensko knjigo!

Jutri izide prva številka „Primorske delavske enotnosti"

UNRRA za Jugoslavijo

Najavljena je bila za 13. t. m. ladja «Wellington Court», ki nosi 4890 ton blaga Unnra-e za Jugoslavijo. Vrsta blaga še ni znana.

Ladja Unrra-e s tovorom za Jugoslavijo je pripeljala 9. novembra 310 volov, 336 kobil, 149 mul in še nekaj drugih domačih živali, kakor tudi krmo.

Odgovorni urednik
ŠTER CIRIL

Iz tržaškega življenja

Trg avtonomnih trgovcev

Včeraj se je vršil sejem, ki ga organizira Avtonomno društvo trgovcev vsak četrtek v kavarni Fabris. Opazilo se je nekoliko živahnejše trgovanje kot pretekli četrtek. Ponudbe niso bile ravno velike, vendar se je v glavnem nudil riž (po 86-87-92 lir) testenine 185 lir, moka 00 84 lir, oluščeni grah 120 lir. Pri namiznemu olivnemu olju po 750 lir ni prišlo do konkretnega zaključka. Razpoložljivih je 50 q. Pogajanja se bodo nadaljevala izven «borze». Bilo je tudi nekaj ponudb likerjev, vina in toaletnega mila.

Pričakuje se še padanje cen, zato so bile sklenjene manjše kupčije.

Prehrana

Riž. Jutri se prične izredna delitev po 300 gr riža na osebo. Cena je po 68 lir za kg. Rok potče v soboto 24. t. m.

Mleko. Od ponedeljka 19. t. m. do 28. t. m. se bo delilo mleko kakor sledi: 1. Za otroke do 1 leta po 2 škatli mleka v prahu «Miranda» in po 8 škatel izhlapelega mleka, ki se dobi v mlekarnah. 2. Za otroke od 4 let po 2 škatli kondenziranega mleka po 385 gr, ki se dobi pri tvrdki Hausbrandt, in po 4 škatle izhlapelega mleka, ki se dobi v mlekarnah. 3. Za otroke do 9 let po 1 škatlo mleka v prahu «Pucci» po 250 gr in po 2 škatli izhlapelega mleka, ki se dobi v mlekarnah. 4. Za otroke do 18 let po 1 škatlo izhlapelega mleka, ki se dobi v mlekarnah. 5. Za imetnike bonov za dodatek (bolniki, noseče žene itd.) po 2 škatli kondenziranega mleka po 385 gr, ki se dobi pri tvrdki Hausbrandt in po 5 škatel izhlapelega mleka, ki se dobi v mlekarnah. 6. Za delavce, ki so v nevarnosti zastrupljenja, po 1 liter razredčenega mleka na teden, ki se dobi v mlekarni v ulici Pascoli 10. Cene so: «Miranda» po 161 lir za škatlo, kondenzirano po 61 lir, izhlapelo po 18.50 lir za škatlo, «Pucci» po 78.50 lir za škatlo, razredčeno po 40 lir za liter.

Nove nakaznice za petrolej

Pričelo se je izdajanje novih nakaznic za petrolej za čas od decembra 1945. do novembra 1946. leta upravičencem z začetnico C, D, E, ki bodo prinesli s seboj odrezek stare nakaznice. Pozneje bo javljeno za ostale. Uradne ure so od 8.30 do 11.30 in od 16. do 17. v ulici Genova 9.

Glasbena matica

Vsi doslej vpisani gojenci iz mesta in okolice (razen Škednja) naj pridejo v nedeljo 18. t. m. ob 10. uri dop. k razdelitvi urnikov v Vicolo dell'Ospedale Militare št. 2. Ob tej priliki se bodo lahko vpisali še novi gojenci.

Uradne ure bodo dnevno istotam od 5.-6. Uprava

Enotni sindikati

Sindikat lesne stroke. Vsi odborniki podjetij lesne stroke so vabljeni na sestanek v ponedeljek 19. t. m. ob 18.30 v ulici Monfort 3.

Sindikat tkalcev in oblačilne stroke. Novi člani so naprošeni, da čimprej dvignejo sindikalne izkaznice v ulici Imbriani 5, soba št. 13.

Vpisujejo se delavci kategorije tapetnikov in čevljarske stroke. Obrnite se v ulico Imbriani 5, soba št. 13.

Zapiranje hišnih vrat

Vežna vrata hiš v tržaški občini se morajo od 15. novembra zapirati ob 21. uri. Od mraka do 21. ure morajo biti veže in stopnišča zadostno razsvetljeni. Ne smejo biti odprt več nego en izhod na ulico, tudi če ima hiša vratarja ali hišnika. Kršilcem te odredbe se bo odtegnilo potrdilo o vpisu, ki so ga dobili vratarji.

Sestanek pri Sv. Ivanu

Roditeljski sestanek pri Sv. Ivanu bo v petek, 16. t. m. ob 20. uri.

Osebne izkaznice

Urad za izdajanje osebnih izkaznic v ulici St. Carlo 2 javlja, da bodo do sobote 17. t. m. izdajali izkaznice za priimke z začetnico G, H, I in L. V ponedeljek 19. t. m. se prične izdajanje izkaznic za črke N, O, P. V telodavnici v ulici della Valle se bodo do sobote izdajale izkaznice za črko M, od ponedeljka pa za črke Q, R in T.

Telesna vzgoja

Za mladinsko nogometno prvenstvo Primorske, ki ga je organizirala Zveza društev za telesno vzgojo za Primorje in Trst, se bodo v nedeljo 18. t. m. igrale sledeče tekme: Rocol-Čebulec ob 15. uri na igrišču C.R.D.A.; Dreher-Sv. Križ ob 13. na igrišču C.R.D.A.; S. Marco-Nabrežina ob 10.30, igrišče C. R. D. A.; Opčine-Primorje ob 8.30, igrišče Prosek; Bazovica-Fabbrica Macchine ob 10.30., igrišče Prosek; Roianese B.-Servolana ob 15., igrišče Prosek; Barkovlje-Dugolin ob 8.30, igrišče C.R.D.A.; Primorje P. K.-Rosandra ob 13, igrišče Prosek.

Za moštva, ki igrajo na Proseku, bo na razpolago prevozno sredstvo, ki jih bo prepeljalo od postaje openskega tramvaja do Proseka. Priporočamo vsem, da pridejo na določeni kraj vsaj eno uro pred začetkom tekme.

Dobra srca

Za naš tiskovni sklad so darovali: Udeleženci IV. upravno političnega tečaja lir 620, Sandelj Anton, Trst lir 500, vas Padriče lir 500, Partijska šola za Slov. Primorje lir 1.600, Karla P. lir 100.

Za Rdeči kriz so darovali: Udeleženci IV upravno političnega tečaja lir 620.

GORICA

Izredna doklada

Trgovska Zveza v Gorici naznanja:

Pokrajinski urad za delo je določil, da mora biti izredna doklada plačana za praznike med tednom, ko se ne dela, in se za te dni tudi ne izplačuje mezda.

Olje za proizvajalce tropin

Proizvajalce tropin obveščamo, da žganjekuha Ev. Bulese iz Koprive nabira do konca leta tropine, pridelane v letini 1945.

Za vsaki stot naravnih tropin dobe proizvajalci 450 lir in 3/4 kg jedilnega olja ali pa liter in pol žganja.

Tropine je treba izročiti naravnost imenovani žganjekuhi v Koprivi.

Zahvala

Starši padlih partizanov iz Lipe na Krasu se zahvaljujejo tovarišem iz Odreda J. A., iz Škrbine in mladini iz Lipe za krasno uspelo prireditev v spomin padlim.

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da bo v nedeljo 18. XI. 1945 v domačih vaseh pogreb štirih mladih borcev, padlih za osvoboditev naše mile domovine v Jelšanah pri Il. Bistrici dne 18. 2. 1945.

KLUN ERMAND
roj. l. 1931.
pogreb v Poljanah, okraj Herpelje-Kozina od 14 uri;

PETRINJA DANILO
roj. l. 1925.
pogreb v Črnem Kalu, okraj Herpelje-Kozina ob 15 uri;

SANCIN LJUBOMIL (Stojan)
roj. l. 1910.
pogreb v Dolinici ob 15 uri;

JAKOMIN VILJEM
roj. l. 1920.
pogreb v Pobegi, okraj Koper ob 15 uri;

Večna jim slava.

Žalujoče družine KLUN, PETRINJA, SANCIN in JAKOMIN.

Dne 17 t. m. ob 16 uri se bo vršil v Krepljah pogreb našega dragega sina in brata

PEGAN RUDOLFA

ki je padel za boljšo bodočnost našega naroda dne 9. 1. 1945 na Osebku, kjer je bil začasno pokopan.

Krepije, dne 15. XI. 1945.

Žalujoča družina PEGAN

ZAHVALA

vsem, ki ste spremili na zadnji poti našega nepozabnega sina in brata

ŠTURM NIKOLAJA - TARZANA

partizana iz leta 1941., ki je padel 26. II. 43.

in mamo KAROLINO

Posebna hvala g. župniku Vilharju za spremstvo in govor ob odprtem grobu, nadalje govornikoma tov. Lojzetu in tov. kom. Vojetavu, pevskemu zboru in častni četi. Hvala vsem za podarjene vence in cvetje ter vsem, ki ste ju v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Senožeče, 5. XI. 1945.

Žalujoče družine ŠTURM, MEDEN in FABJAN

Poizvedbe

Na prošam vse tovariše in tovarišice, če vedo kje so pokopani tovariši partizani SERČER LJUBO, KOGOJ RADO, ŽAGAR, VERBIČ, KRAJNC in KARIŽ, ki so bili ustreljeni v Tomišlju pri Ljubljani dne 22. decembra 1941. Videli so isti dan 6 krst na Rakeku, na enem kamionu; zato domnevamo, da so jih peljali v Tržič (Monfalcone) v krematorij.

Prosim, da se sporoči na Marico Kogoj Miličinskega ulica, 24 Šiška — Ljubljana.

Kdor bi kaj vedel o POLJŠAK (POLISANI) ALBINU, rojenem 30. januarja 1925, odpeljanem v Nemčijo iz goriških zaporov 26. 8. 44., naj sporoči Karlu Poljšak Gorica, via Lunga 34.

MALI OGLASI

RADIO UNDA, 5 žarnic, dobro ohranjen, prodam. Sergnini, Ul. Pane Bianco 45 Škedenj.

ŽLICE, VILICE iz aluminija tovarniška cena pri Hvali, Trst, via Mazzini 30.

DOBER POSELI

dve stružnici za les 45-90 cm (tornil), stružnica za kovine (fresa), pokončni sveder, brusilni kamen se prodajo za 250.000 lir.

Via Roiano 3a - telefon 29-707.

Nikolaj Ostrovsk 71

Kako se je kalilo jeklo

(Roman)

V Ritini sobi je ležal na mizi odprt dnevnik.

2. december.

Zjutraj je padel prvi sneg. Pritisnil je hud mraz. Na stopnišču sem srečala Večeslava Oljšinskega. Šla sva skupaj.

— Jaz vedno uživam v prvem snegu. Kakšen mraz! Kako je to lepo, ali ne? — je rekel Oljšinski.

Spomnila sem se Bojarke in sem odgovorila, da me mraz in sneg niti malo ne veselita, nasprotno, žalostna sem zaradi tega. Povedala sem mu zakaj.

— To je subjektivno. Če sem vašega mišljenja, tedaj se recimo ne smem smejati ali se na splošno ne smem veseliti za časa vojne. Toda v življenju to ne velja. Tragedije so samo tam, kjer je bojišče. Tam je občutek življenja zelo blizu občutku smrti. Toda vseeno se tudi tam smejejo. Daleč od bojišča pa je življenje vedno isto. Smeh. Solze, žalost, veselje, želja po lepih dogodkih, po uživanju, po notranjem nemiru, ljubezni.

V besedah Oljšinskega je težko raziočevati ironijo. Oljšinski je pomočnik narodnega komisariata za zunanje zadeve. V partiji je od 1917. Oblači se po evropsko, vedno je gladko obrit in malo parfumiran. Stanuje v naši hiši v Segalovem poslopju. Zvečer prihaja k meni. Zanimiv je razgov